

Ca. 1890

AFSENDER

Joakim Skovgaard

MODTAGER

Hans Gregersen

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Generel kommentar:

Transskriberingen er fortløbende.

Joakim Skovgaard har tegn og streger i margin, som ikke er anført eller tolket på i transskriberingen. Øverst på side 2, er der en italiensk kladde, som ikke har noget med kladden til Hans Gregersen.

Omtalte steder:

Mandø

Norge

København

Arkivplacering:

Mappe 76 nr. 4 a-b

DOKUMENTINDHOLD

Forkladede til et brev om Immanuelskirken, hvor Joakim Skovgaard udtrykker sin glæde over at være kommet i byggeudvalget for kirken. Han omtaler og Niels Skovgaards tegninger til Immanuelskirken. Det er en forkladede til brevet som kan ses Mappe 76 nr. 3.

TRANSSKRIFTION

Fremtiden Kjære Hr. G¹. Nu skal jeg opfylde mit løfte og forøve skriftlig at udtrykke mine tanker om den kirke vi håbe at få rejst. Først vil jeg dog sende et ja fra min kone² og et ja fra min broder til at de vil med deres navne være med til at danne valgmenigheden nu, De ser vel nok Folketingsmand H. Holm³ så De kan underrette ham om det og han kan indføre deres navne på listen. Som sagt indtil omkring den 20de August kan jeg desværre meget dårligt tage til Kjöbenhavn for at være med til et möde, min broder kan vist bedre rejse en dags tid til byen inden den tid, og træde i mit sted, hvis det er nödvendigt. Mere end en dags tid kan jeg også dårligt ofre inden september og i september kan jeg slet ikke komme, om jeg efter bestemmelsen kommer til Norge. Foreløbig bliver der vel heller ikke andet som nödvendigt skal dröftes ed hvor stor kirken skal være, hvor dyr den må blive, og hvor mange siddepladser den skal have. Det kan jo alt sammen bestemmes ligesågodt uden som med min nærværelse.

Det der ligger mig på sinde ved De nok er, at det bliver så smukt en kirke som vi evner at bygge [Overstreget:og] {jeg tror der kan bygges en smuk kirke med små midler såvelsom en grim med store, hvorvel jeg nok ved, at det er lettere at bygge smukt når man ikke behöver at knibe på pengene.} Men straks vil jeg sige, at jeg tvivler på at nogen eneste arkitekt vil kunne bygge en kirke som helt tilfredsstiller alle. Jeg vil naturligvis kæmpe for, at vi får en kirke, som jeg synes er smuk, det jeg går ud fra, at i |vor| menighed har få eller ingen syslet mere med uddane sin skønhedssans end jeg og [Overstreget:deraf] jeg tror, at de som [Overstreget: ikke] har ofret lidet på at opdrage sin skønhedssans lettere böjer deres mening for den der i virkeligheden vilde komme det bedste resultat ud af det (jeg går jo udfra at alle ikke ser som jeg) jeg tror altså på, at om vi får en kirke, såskøn efter min smag som naturligt vil den bedre stå sin prøve gennem tiderne og efterhånden at flere og flere synes om den, ●2● Signor Viggo con moglie e figli stanno bene, vuol dire fra due settimane che non ho sentito nulla da loro, ma nessuno novitta e buon novitta. Che goia de rivedele [synorng] Ruth Sora a novembre, perche non dublito che ella signora viene piu bella.s

[Overstreget: buana, är forsten cone [?] [?]]

,End om vi får en kirke, som jeg ikke synes om, jeg tror at,

[Overstreget:jeg] de der ser som jeg vanskeligt nogen sinde vil blive tilfreds med den. Det værre langt fra mig, at [Overstreget:??] tro mig ufejlbar, men når jeg på dette punkt nærer så brændende ønsker om at få kirken efter mit hoved så tror jeg også på, at min mening bör have vægt og jeg tror [Overstreget: også] forresten også, at mange vil dele mit syn på kirkebygningen.[Begyndelse]

Jeg er så inderlig glad over at være kommet i udvalget, for så kan jeg muligvis få nogen indflydelse på kirkebygningen, gid vi må få held

[Overstreget: noget godt ud af de] til at bygge en [efter vore evner] smuk kirke for det er min mening, Jeg som hele mit liv har stræbt at udvikle min skönhedssans har sikkert mere end de fleste måttet lide under [at se] alle

de grimme bygninger som hver dag rejser sig i Kjöbenhavn og

[Overstreget:alle] de gode gamle [Overstreget:som] blive ödelagt.

(Skimmelmands⁴ falder [?] og nu springvandet på gammeltorv) Man får dog efterhånden hård hud og söger at glemme sligt, men

[Overstreget:hvis] når vi nu selv skal til det. og De ved jeg föler mig så inderlig knyttet til Grundtvigs⁵ menighed så jeg endogså regner mine aner i den, så kan De nok forstå, hvor meget det optager mig, om de midler vi ofrer på bygningen af den synlige kirke bliver [vel] anvendte og [ikke] lige ud af den almindelige landevej [som jeg] synes går fra det grimme til det nette, kun sjældent når der ud til det skönne. Her hvor min kristne og kunstneriske trang mödes er der et brændpunkt, hvor jeg vil gjöre alt hvad jeg formår, for at nå det vi kan.

Jeg vil gjöre alt hvad jeg formår, for at nå så vidt vi kan.

Der er måske dem som mener at den synlige kirkes skönhed kommer det ikke an på, ja måske endog, at det tager tankerne for meget [fra himlen], om vi her få rejst en bygning det vil være en nydelse at se på, jeg

[Overstreget:tror] [mener] nu noget ganske andet. Det ligger mig mere og mere på sinde, om jeg i min kunst kan vise at jeg er kristen, jeg tror det har noget at sige, og i sammenhæng dermed tror jeg også, at det har noget at sige, om en kristen ikke står tilbage for de vantro, lige så lidt i kunst som i digtning eller hvad som helst ypperligt her i verden. Da Grundtvig⁵ indtog Danmark

●3●

[Brev 4b]

Tro mig, hans⁵ [Overstreget:salmek] digtekunst var ham en god stötte og vældigt våben, og er det ikke nu, da de vantro tæller de störste digtere og bedste kunstnere, at de er som ved at overflöje os. Jeg er så vis på, at

ihvormed at ordet er det der vægtes mest og gör udslaget, så står det dog i forbindelse med al anden virken fremad mod det gode og skønne, selv om midlerne er rent af denne verden, så hvor |menneske|ånden i sine forskellige former går frem, der river den med sig, og [Overstreget:falder] for hver [Overstreget:ene] form [Overstreget:som modstanderen til [?] sig [?] det rives mennesker fra for at følge, hvor] hvor menneskeånden går på egen hånd, der river den også folk med sig, derfor tror jeg på, at det er godt, når menneskeånden står i forbund med helligånden. Vel er kunsten ikke kristendom, og de kunstnere jeg sætter höjst |de gamle| (grækerne) ikke kristne, men de var mennesker, förte særlig menneskets sag, og Grundtvig har da kæmpet godt nok for det menneskelige. At han ikke [?bröd] [?sig] [?om] [?kunst], var slet og ret en [Overstreget:fejl] |(mangel)| i hans öjne, digtekunsten vragede han ikke. Kaldte han kunsten for öjenslyst, så indrömmet jeg villigt, at megen kunst |kan| være det, men jeg ved også hvor megen, jeg kan næsten sige kristelig glæde jeg har haft af min altertavle til Mandö kirke, jeg ved at Gud har sendt mig den glæde, for jeg har gjort mig al umage for at arbejde i hans navn og til hans ære. De ved at min broder arbejder på tegninger til kirken hvori hovedtankerne er så skønne og så passende synes jeg så de må vist [Overstreget:falde i] glæde alle |i menigheden så de kan slutte sig om dem.| Om det dermed lykkes ham at fastholde [Overstreget:alle] disse grundtanker, når de skal göras til praktisk og helst meget praktisk overkommelig virkelighed [Overstreget:vil] vil tiden vise, men indtil videre ser jeg ikke rettere, end at hans arbejde er noget af det förste, der må tages under overvejelse, både fordi han er kunstner, fordi han hörer til menigheden, og fordi han har fået disse grundideer at gå ud fra, nemlig om muligt at forene korset og 7tallet i kirkens konstruktion, så det meste lys der kommer ind i kirken falder fra et korsformet vindue midt i taget, og dette bæres af 7 söjler hvorfra atter hovedbelysningen udgår, når kirken skal oplyses, så [Overstreget: den] på en måde hele bygning bliver en 7armet lysestage.

¹ G

² kone

³ Holm

⁴ Formentlig Schimmelmans Palæ i København, som blev ombygget i 1885-1890.

⁵ Grundtvig

frimodig. Men skal jeg opfylde mit Løfte og forvise
skriftlig at udtogte mine tanker om den kirke vi kalder os si-
nigt. Først vil jeg betragte den stand et jeg fra min kom og af ja
fra min broder til at de vil med dens naame være med til at
dane valgmængden nu, De der vil være Folketingsmand H. H. H.
der de kan underrette dem om det og kan kan indføre dens navn på listen.
Vil man sagt indtil omkring den 20de August kan jeg derover meget
deltag til Kjøbenhavn for at være med til et møde, som
broder kan vist have været en dag til til byen inden den tid,
og træde i mit stes, hvis det er nødvendigt. Mere end en dag
til kan jeg jo ogsaa deltage afre inden September og i September
kan jeg vist ikke komme, om jeg efter betømmelsen kommer til
Næst. Troløst bliver der vel heller ikke end som vist-
vendt skal drøftes end hvor stor kirken skal være, hvor
høj den må blive, og hvor mange siddepladser den skal have.

Det kan jo alt sammen bestemmes ligesom godt vedkomme med
min nærværelse. Det der ligger mig på sinde ved de andre, at det
bliver en omkostet en kirke som vi mener at bygge. Jeg tror den kan
bygges en omkostet kirke med en omkostet indkomme en given med
store skønnelse jeg nok ved, at det er lettere at bygge omkostet
når man ikke behøver at knibe på penge. Men tænkes vil jeg
sig, at jeg tvivler på at nogen eneste arkitekt vil kunne bygge
en kirke som helt tilfredsstiller alle. Og vi vil naturligvis kæmpe
for, at vi får en kirke, som jeg synes er omkostet, det jeg går ud fra,
at i menighed har på eller ingen afslutning med uddans sin skønhed
sands end jeg, og det jeg tror, at de som ikke har opført lidt på at
opbygge sin skønhedens littere byer dens mening for den der har
opført det lidt her, end omvendt, og i dette navn lig den jeg tror den
i virkeligheden vilde komme det bedste resultat ud af det (Jeg
går jeg ud fra, at alle ikke ser som jeg) jeg tror altid på, at om vi får
en kirke, såsom efter min omkostet vil den være et godt
gennem tidene og efterhånden vil flere og flere synes om den.

Signor Ugo con moglie e figlio fanno bene, vuol dire, fa
due settimane che non ho sentite, nulla da loro, ma nessuno
novella e buon novella. Che gioia di riveder Ruth Sora
a novembre, padre non dubito che ella viene più bella,
~~buona, e forte~~ ^{signorano} come viene più grande, e se on vi sia in
Risto, som j, ihu ogus om, j, tror at j, de der der som j, vandrøgt nogen
sine vil bliv tilfreds med den. Det var langt fra mig, at j, tror
mig udeklar, men når j, på dette punkt naar en brøder, ønsker om
at få kisten efter, mit kiste så tror j, også på, at mine mening for bare
nøgt og j, tror sig formenten også, at mange vil dele mit op på
kirkelyngene. Bemærk

J, er så indlyd glad om at være kommet, indlyd, for at kan
j, muliggøre nogen indflydelse på kirkelyngene, og vi må på noget
godt ud af de tilfald bygge en smuk kirke for atker min mening!

[J] J, som tale mit liv har stræbt at udvise min skønhedsans,
der stræbt mere end de fleste med mig, og under alle de grimme
bygninger som hver dag rejser sig i Skibhusen og alle de
gode gamle som bliver ødelagt. (Skommemande kaldes, Bredde
og nye opvoksende på jernmøllevej) Når j, ser ofte håndværk, her

hvert og siger at skamme sig, men hvor når vi en selv skal til
det, [J] de ved j, føler mig så indlyd kuytt til Grønstrøjs menighed,

så j, endog regner min anse i den, så kan de nok forstod, at det er mig
at bygge en kirke, og j, tror på de møder vi ofte på begynder af den gamle
kirke blivende uændret, og at den almindelige lutherske sønner fra
det gamle til det nye, kun gjeldt sig og ud til det skøtne.

Her lever min kristen og min kristenist trang midt i den et brad-
punkt, hvor j, vil gøre alt hvad j, formår for at nå det viden.

Der er ville den som Mogens af den sydlige kirkens skønhed kommer det
ihu om på j, miste endog, at det tager tænkning for ^{fra kirken} mig og her

på rejser bygning det vil være en udfordring at se på j, tror nu det er j, gamle
andst. Det lyder mig mere og mere på viden, om j, i min kiste Risto viden

at j, er kristen j, tror det har noget at sige, og i sammensætning, der er
tror j, også, at det har noget at sige, om er kristen ikke står til

for de vantro, lige så godt i kiste som i diktning eller hvad
som helst opgjort her i verden. Da Grønstrøjs indlyd den mark

tro mig, hans salmekke dygtighed var han en god stætte og udelagt vilde,
og er det ikke mig, da de vantro tiller de største dygtene og budets
kunsten, at de er som udet overflødig as. Jyske såres på,
at hvoraf at ordet er det der mangler mest og giver udslagt, så
står det af sig, forbindelsen med al anden virken fremmed
snød det gode og Meinen, selv om modellen er rent at komme
verden, så hvor (anden) i sin forstulige former går frem,
der reiser den med sig, og faldet for hver ene form som
modstander den for sig, som det vises menneskene fra for
at føle, hvor hvor mennesket ender og hvor det ender, der reiser
den og så folk med sig, derfor tror jeg på, at det er godt, når mennesket
anden tydelig står i forbindelse med helleg ånden. Vil en kunstner ikke
kristendom, og de kunstnere jeg sætter højest (gode) ikke kristne,
men de var mennesker førte særlig menneskets sag, og grundtvig har
de båret godt nok for det menneskelige. at han ikke brød
sig om kristen, var selv ret i sig, hans øjne, dygtigheden var de
han ikke. (Mange)

Kaldet han Kunstner for gjensigt, så indrømmer jⁱ vellyst at
mange kunstnere det, og at hvor mange jⁱ kan næsten sig kristelig
glade jⁱ har haft af sin aller første til Mands Kirke, jⁱ ved
at Gud har sendt mig den glade, for jⁱ har gjort mig al umage
for at erbyde i hans navn til hans ore. De ved at min Broder
erbyder på tegninger til kirken hvor hovedtanken er en skønhed
og en passende og smuk så de må vist ^{menigheds} ~~fulde~~ ^{at den kan passe} i alle ~~den~~ ^{den} Om det end
dermed lykkes ham at fastholde alle disse grundtanker, end de
skal gjøres til praktiske og helst mest praktiske og overkommelige virkeligheder
et vil tiden vise, men antagelse er jⁱ ikke retvis, end at hans erbyde
er noget af det bedste der må tage under overblik, ~~den~~ forde han er
Kunstner, for de har hørt til menigheden, og for de har har fået disse
grundideer at gå ud på, nemlig en mulighed at fremme kors og
Tallet i kirken konstruktiv, så det mest lys der kommer ind i
kirken falder fra et korsformet vindue modt i taget, og dets
bæres af 7 søjler hvorpå altar kandelysner, og i nærheden
skal oplyses, så de på en måde hele bygning bliver en Guds Lysestake.

SKOVGAARD-MUSEET
Mappe 76 Nr. 4B